

अतिकाद्वामस्य । अतिकेन ग्रामस्य । प्रातिपदिकार्थे (२ । ३ । ४६) विधानम् । असत्त्ववचन-
ग्रहणं चानुवर्तते । सत्त्वशब्देभ्यो यथायथं विभक्तयो भवन्ति । दूरः पन्थाः । दूराय पथे
देहि । दूरस्य पथः स्वम् ।

सप्तम्यधिकरणे च । ३६ ।

- ५ सप्तमी विभक्तिर्भवत्यधिकरणे कारके । चकारादूरात्तिकार्थेभ्यश्च । कट आस्ते । शकट
आस्ते । स्याल्यां पचति । दूरात्तिकार्थेभ्यः खल्वपि । दूरे ग्रामस्य । अतिके ग्रामस्य ।
अन्याशे ग्रामस्य । दूरात्तिकार्थेभ्यश्चतस्रो विभक्तयो भवन्ति । द्वितीयातृतीयापञ्चमीस-
प्तम्यः । सप्तमीविधाने क्तस्येन्विषयस्य कर्मण्युपसंख्यानम् । अधीती व्याकरणे । परिग-
णिती याज्ञिके । आमाती कुन्दसि । साधसाधुप्रयोगे च सप्तमी वक्तव्या । साधुर्देवदत्तो
१० मातरि । असाधुः पितरि । कारकार्क्षाणां च कारकत्वे सप्तमी वक्तव्या । ऋद्धेषु भुञ्जानेषु द-
रिद्रा आसते । ब्राह्मणेषु तरत्सु वृषला आसते । अकारकार्क्षाणां चाकारकत्वे सप्तमी वक्त-
व्या । दरिद्रेष्वासीनेषु ऋद्धा भुञ्जते । वृषलेष्वासीनेषु ब्राह्मणास्तरन्ति । तद्विपर्यासे च सप्त-
मी वक्तव्या । ऋद्धेष्वासीनेषु दरिद्रा भुञ्जते । ब्राह्मणेष्वासीनेषु वृषलास्तरन्ति । निमित्ता-
त्कर्मसंयोगे सप्तमी वक्तव्या ।

- १५ चर्मणि द्वीपिनं कृत्ति दत्तयोर्दृत्ति कुञ्जरम् ।

केशेषु चमरीं कृत्ति सीम्नि पुष्कलको दृतः ॥

यस्य च भावेन भावलक्षणम् । ३७ ।

- सप्तमीति वर्तते । भावः क्रिया । यस्य च भावेन यस्य च क्रियया क्रियात्तरं लक्ष्यते
ततो भाववतः सप्तमी विभक्तिर्भवति । प्रसिद्धा च क्रिया क्रियात्तरं लक्षयति । गोषु डुह्य-
२० मानासु गतः । डुग्धास्वागतः । अग्निषु हूयमानेषु गतः । क्रुतेष्वागतः । भावेनेति किम् । यो
जटाभिः स भुङ्क्ते । पुनर्भावग्रहणं किम् । यो भुङ्क्ते स देवदत्तः ।

षष्ठी चानादरे । ३८ ।

- पूर्वेण सप्तम्यां प्राप्तायां षष्ठी विधीयते । चकारात्सापि भवति । अनादराधिके भाव-
लक्षणे भाववतः षष्ठीसप्तम्यौ विभक्ती भवतः । रुदतः प्राब्राजीत् । रुदति प्राब्राजीत् । क्रो-
२५ शतः प्राब्राजीत् । क्रोशति प्राब्राजीत् । क्रोशतमनादृत्य प्रव्रजित इत्यर्थः ।

स्वामीश्वराधिपतिदायादसान्निप्रतिभूप्रसूतैश्च । ३९ ।

- षष्ठीसप्तम्यौ वर्तते । स्वामिन् ईश्वर अधिपति दायाद सान्निन् प्रतिभू प्रसूत इत्येतै-
र्योगे षष्ठीसप्तम्यौ विभक्ती भवतः । गवां स्वामी । गोषु स्वामी । गवामीश्वरः । गोष्ठी-
श्वरः । गवामधिपतिः । गोष्ठधिपतिः । गवां दायादः । गोषु दायादः । गवां सान्नी । गोषु
३० सान्नी । गवां प्रतिभूः । गोषु प्रतिभूः । गवां प्रसूतः । गोषु प्रसूतः । षष्ठ्यामेव प्राप्तायां पक्षे
सप्तमीविधानार्थं वचनम् ।

आयुक्तकुशलाभ्यां चासेवायाम् । ४० ।

षष्ठीसप्तम्यौ वर्तते । आयुक्तो व्यापारितः । कुशलो निपुणः । ताभ्यां योग आसेवायां